

Н.В. Дуденко, д-р мед. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

С.П. Антоненко, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

Б.О. Панікарова, пров. інж. (*ХДУХТ, Харків*)

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИЙОМІВ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

На сьогоднішній день поступово формується думка, що інтерактивні методи навчання створюють необхідні умови як для формування життєвої та навчальної компетентностей студентів, так і для розвитку й виховання особистості активних громадян з відповідною системою цінностей. У зв'язку з цим, видається важливим визначення самого поняття і сутності цієї групи методів, їх відмінностей від інших. Термін «інтерактивне навчання» відносно новий: його ввів у 1975 р. німецький дослідник Ганс Фріц. Інтерактивність у навчанні можна пояснити як взаємодію студентів, перебування їх у режимі бесіди, діалогу, взаємодії.

Інтерактивне навчання являє собою організацію викладачем за допомогою певної системи способів, прийомів, методів освітнього процесу, заснованого на: суб'єкт-суб'єктних стосунках викладача й студента (паритетності); багатосторонній комунікації; конструюванні знань студентами; використанні самооцінки та зворотного зв'язку; постійній активності студентів.

Мета інтерактивного навчання – створення викладачем умов навчання, за яких студенти самі відкриватимуть, здобуватимуть й конструюватимуть знання та власну компетентність у різних галузях життя. Саме це є принциповою відмінністю цілей інтерактивного навчання від цілей традиційної системи освіти.

Для конкретизації цілей інтерактивного навчання скористаємось таксономією когнітивних (пізнавальних) цілей Б. Блума. Відповідно до цієї таксономії, знання – лише перший, найпростіший рівень цієї ієрархії. Далі маємо ще п'ять рівнів цілей, до того ж перші три (знання, розуміння, застосування) є цілями нижчого порядку, а наступні три (аналіз, синтез, оцінювання) – вищого порядку. Систематизатор когнітивних установок може бути представлений у такий спосіб:

1. Знання: здатність дізнаватися, відтворювати спеціальну інформацію, включаючи факти, усталену термінологію, критерії, методологічні принципи й теорії.

2. Розуміння: здатність буквально розуміти значення будь-якого повідомлення. Можливо виділити три типи режиму розуміння:

– переклад – сприйняття викладеного й перенесення в іншу форму (інші слова, графік тощо);

– інтерпретація – перебудовування ідей у нову конфігурацію;

– екстраполяція – оцінювання та прогнозування, виходячи з раніше отриманої інформації.

3. Застосування: уміння брати й застосовувати в новій ситуації принципи або процеси, що раніше вивчалися, без зовнішньої вказівки. Наприклад, застосування знань отриманих протягом навчання до окремих проблем або практичних ситуацій, які виникають на виробництві.

4. Аналіз: поділ матеріалу на окремі складові, визначення їх відношень і розуміння моделі їх організації.

5. Синтез: творче поєднання частин або елементів у нове ціле. Наприклад, пропозиції щодо способів перевірки гіпотез і формулювання теорій, які можна застосувати до реальних виробничих ситуацій.

6. Оцінювання: формування ціннісних суджень про ідеї, рішення, методи тощо. Ці оцінки можуть бути кількісні або якісні, але вони мають бути засновані на використанні критеріїв або стандартів.

Інтерактивне навчання забезпечує реалізацію перших трьох цілей. Разом з тим, ця технологія містить ще один блок цілей, реалізація яких сприяє розвитку у студентів соціальної компетентності (уміння вести дискусію, працювати в групі, розв'язувати конфлікти, слухати інших тощо).

Крім того, слід зазначити, що існує кілька «підходів» студентів до одного і того ж змісту, що дає їм можливість вивчення проблеми під різними точками зору. До того ж такі підходи мають бути різноманітними, такими, що не повторюють початковий етап сприйняття. Наприклад, під час вивчення дисципліни «Мікробіологія» це засвоєння теорії, а потім розв'язування ситуаційних завдань, що поступово ускладнюються. Кожен спосіб опрацювання матеріалу студентами формує їх розуміння змісту. Інколи сам спосіб є важливішим, ніж зміст інформації. Тільки таким чином ми можемо забезпечити розумовий розвиток студентів. Коли процес навчання пасивний, студент «перебуває» в ньому без запитань, без інтересу, без зацікавленості в результатах. Коли навчання активне, студент постійно перебуває в стані пошуку, хоче отримати відповідь на запитання, потребує інформації, щоб вирішити проблему, або розмірковує разом з іншими над способом виконати завдання.

На кафедрі гігієни харчування та мікробіології активно запроваджуються методи інтерактивного навчання з метою підвищення ефективності навчального процесу та активізації розумової діяльності студентів.